

Видовдан на целој територији Косова и Метохије није овако прослављан деценијама. Срби разбацани по енклавама, без великих речи, готово месец дана организују спортска такмичења, фолклорне смотре, књижевне вечери, штампају публикације, отварају изложбе слика, бирају најлепше девојке и припремају се да што свечаније дочекају данашњи празник, као да ће их неко за тај велики труд наградити. Они што још свеже памте „милион људи са Газиместана 1989”, кажу да никада није овако широко, самоиницијативно, са очекивањем да може бити промене у покрајини; радно, без патоса и препознатљиве меланхолије, дочекан Видовдан.

„Као да ће се нешто преломити, па ваљда крене на боље, на нешто нормално. Чини ми се да, и од добра страх имамо, а и плаше нас ове приче о подели”, каже једна старија госпођа у Грачаници. На централном Косову две власти се такмиче око прославе: српска, бирана по правилима Београда, и друга српска, коју подржава Приштина. Ова прва је уходана, зна се процедура: важна песничка награда „Златни крст кнеза Лазара”, додељена је Слободану Костићу; ликовно одличје „Зограф Лонгин”, академском сликару Ервину Ћатовићу; бира се најлепша девојка у традиционалној ношњи кроз квалификације по свим енклавама. Ова друга српска власт, бирана по правилима Приштине, окренула се младима: познати београдски бенд „Канда, Коџа и Небојша” стигао је у Грачаницу; углавном млађи људи крчили су зарасло православно гробље у Приштини; бира се мис Косова и Метохије, али не у народној ношњи, већ у купаћим костимима. Један важан странац из треће међународне власти, иначе ватрени лобиста за независност Косова, после прочитаног извештаја о овогодишњем Видовдану, па и купаћим костимима, цинично је записао: „шта би о овоме рекао кнез Лазар?”

Момке из српских села око Обилића и Вучитрна нико није послао, сами су дошли да косе траву на Газиместану, није им било јасно кога треба да питају за косидбу, кажу „да је ту црква уместо куле знали би ко се пита”, овако њихово је да среде место које чува успомену на јунаке Косовске битке. Придружили су им се и Срби полицајци из косовске полиције који обезбеђују споменик.

У селима Косовског Поморавља живи 40 000 Срба, а градови у којима су многи раније живели, што се културних садржаја тиче, за њих не постоје од изгона 1999. године. Села су постали нови центри, а јун, месец Видовдана, време је такмичења, игара, концерата, месец када се старе и похабане српске заставе мењају новим тробојкама. Највише се слави у Великом Ропотову. Хиљаде гостију направе од овог места варошицу. Међу њима се редовно појављује монах Кирило из манастира Драгнац. Високи старац огромне

браде и непрестаног осмеха има тренутак времена за свакога ко му приђе. Овде је необично цењен, јер је, причају Поморавци, у најтеже доба 1999, када су сви бежали, изашао испред избегличке колоне неког села, легао на пут и рекао; „идите преко мене!”. Село се вратило, и данас су у својим домовима. У овом крају, у месту Прилепац, где је и рођен кнез Лазар, данас се полаже камен темељац за изградњу цркве светитељу из Косовског боја.

На северу покрајине многе активности су на исељеном Универзитету из Приштине. Оживео је и некадашњи Сабор културног стваралаштва Југославије, сада под именом Србије, а све је трештало од бајкера који су овде у својој видовданској „Бајк – рок мисији”:

„Ми нисмо прелазили никакву границу, прешли смо административну линију без икаквих докумената, ушли једноставно у своју земљу”, изјавио је Милић Радевић, испред 1500 бајкера у Косовској Митровици. Поред моста на Ибру у Косовској Митровици, месту бројних крвавих разрачунавања, ту где се стварно и симболично раздвајају Срби и Албанци, ове године је организован Видовдански сајам књига, по угледу на онај што се некад одржавао у Приштини. Ово је први пут да је једна страна према другој окренула књигу. „Купио сам сину Вуку буквар”, каже новинар Жељко Тврдишић. А да ли је неко саоне друге, албанске стране моста прешао, нешто купио или погледао књиге, не зна се.

Црква је послала поруку да се мора чувати вера, земља и српско присуство на Косову и Метохији. „Наши преци су ову земљу скупо купили и ми зато немамо право да је олако отуђимо, да продајемо оно што сами нисмо стекли, већ смо наследили”, рекао је епископ рашко-призренски Теодосије и истакао како историја и данас намеће полагање испита на Видовдан. Видовданску литургију у манастиру Грачаница и парастос на Газиместану ратницима Косовског боја служи патријарх српски Иринеј са митрополитом Амфилохијем.

(Политика)